

บทนำ

การทดลองหาทางใช้ประโยชน์ของพืชน้ำ โดยเอาไปเลี้ยงปลา เป็นงานที่สร้างขึ้นเพื่อว่าอาจจะเป็น ทางเลือกอีกทางหนึ่งในการแก้ปัญหาชุมชน อย่างชุมชนเลนอย งานดังกล่าวจึงนี้เป็นความคาดหวัง และดำเนินการ โดยบุคคลและองค์กรนอกชุมชน มิใช่เป็นความคิดหรือแนวทางหลักของชาวบ้าน แต่งานนี้มุ่งทำเพื่อชาวบ้าน มุ่ง ทำเพื่อว่าจะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่ชาวบ้านทำได้ ดังนั้นความคิดและลักษณะชุมชนของพวกเขาเป็นสิ่งสมควร เรียนรู้

แต่ละชุมชนย่อมมีพัฒนาการ ปัญหาอุปสรรคตลอดจนลักษณะอื่น ๆ ในรายละเอียดแตกต่างกันไป สาเหตุที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะคนในชุมชนมีความแตกต่างกัน สิ่งแวดล้อมในอดีตและปัจจุบันก็แตกต่างกัน ดังนั้นการ จะแก้ปัญหาหรือดำเนินการ เพื่อพัฒนาชุมชนก็ต้องศึกษาเรียนรู้ศักยภาพดังกล่าวให้ละเอียด เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ การพัฒนาที่เหมาะสม

เท่าที่สังเกตคร่าว ๆ ชุมชนทะเลน้อยมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากชุมชนชนบทอื่น ๆ ค่อนข้างมาก เช่น ปลุกบ้านอยู่กันหนาแน่น มีคนมาก สานสาธิต จับปลากันเป็นส่วนมาก แหล่งจับปลาก็คือทะเลน้อย ซึ่งเป็นบริเวณ ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า(นก)ทะเลน้อย ซึ่งก็แน่นอนว่าปัญหากระทบต่อการอนุรักษ์นก และการจับปลา น่าจะมี และมากขึ้นในอนาคต นับได้ว่าเป็นชุมชนที่น่าทำความรู้จักเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของงานสำรวจในหมู่บ้านทะเลน้อยก็เพื่อจะใคร่รู้จักคนทะเลน้อยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จำนวนคน ภาททางการศึกษา ภาททางภูมิศาสตร์และการตั้งถิ่นฐาน
2. อาชีพ รายได้ และเครื่องประมงที่ใช้
3. หัตถกิจบางประการของคนทะเลน้อยคอกทะเลน้อย
4. ประวัติศาสตร์

ขอบเขตงาน

หมู่บ้านทะเลน้อย ในที่นี้หมายถึง 7 หมู่บ้าน ที่อยู่ริมทะเลน้อย และมีอาชีพเกี่ยวกับทะเลน้อยค่อนข้างมาก คือ หมู่ 1, 2 ตำบลพนางตุง หมู่ 1 ถึง 5 ตำบลทะเลน้อย

งาน ไม่ครอบคลุมสภาพเศรษฐกิจสังคม หรือการเมืองทุก ๆ ด้าน ได้ศึกษาเพียงบางเรื่อง คือ จำนวนคน พื้นที่ ลักษณะทางการศึกษา ภูมิศาสตร์ อาชีพ เครื่องมือประมง ประวัติศาสตร์ และทัศนคติบางประการเท่านั้น

วิธีการศึกษา

การสำรวจหมู่บ้านเริ่มตั้งแต่มีนาคม และเสร็จสิ้นในพฤษภาคม 2525 โดยมีขั้นตอนการทำงานดังต่อไปนี้

1. จ้างผู้สำรวจ 2 คน ซึ่งมีประสบการณ์สูงในการสำรวจหมู่บ้านชนบท และมีพื้นความรู้ทางสังคมศาสตร์ระดับปริญญาตรี ทำงานเต็มเวลา
2. ผู้สำรวจร่วมกับผู้รับผิดชอบโครงการ ลงพื้นที่ผู้รับผิดชอบโครงการลงหมู่บ้านเป็นครั้งคราว ส่วนผู้สำรวจอยู่ประจำในชุมชน
3. ทำความคุ้นเคยกับชาวบ้าน แนะนำงาน และสร้างความเข้าใจอันดีและตรงกันทั้งของงานสำรวจหมู่บ้าน และงานวิจัยหลักของโครงการ ทั้งโดยการเดินทบทวนพูดคุยและเปิดประชาคมของงานวิจัย ชุมชนหลาย ๆ จุด
4. ทำการเก็บข้อมูลที่ต้องการหลายวิธีโดยใช้แบบสอบถามจากชาวบ้าน โดยแจกแบบสอบถาม 1 บ้าน เว้น 2 บ้าน และเก็บคืนวันรุ่งขึ้น จัดข้อมูลจากตำบล งามบุคคผล และหน่วยงานราชการในพื้นที่
5. สรุปรายงานและเขียนรายงานร่วมกันทั้งผู้สำรวจและผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาที่ใช้ทำงานต่าง ๆ เป็นตารางร่างที่ 1 และลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในตารางที่ 2

ผลการศึกษา

จะนำเสนอผลการศึกษาเป็นเรื่อง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

- 1 ลักษณะทางกายภาพของบ้านทะเลน้อย ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะพื้นที่ ประชากร การศึกษา อาชีพ สภาพบ้านเรือน ฯ
- 2 ลักษณะทางสังคม ซึ่งจะมีข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติบางประการ การจัดองค์กรบางอย่าง ตลอดจนประเพณีบางประการ
- 3 ประวัติศาสตร์บางส่วนของบ้านทะเลน้อย